

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Quis actus propriè sit actus Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

possunt venialiter, & consequenter peccatum illud absolute retractare.

VIII. *Quoad Angelos, qui eos inflexibiles ponunt, negant habere habitum Pœnitentia.*

De Angelis peculiaris est difficultas, nam secundum multos ita fixi sunt & inflexibiles circa id quod semel statuunt, ut se mutare in contrarium non possint; quare qui eos hoc modo inflexibiles ponunt negant habuisse habitum pœnitentiæ, etiam in viâ, quia peccatum si admisissent retractare non potuissent. Quam ob causam Sanctus Thomas primâ parte, quæst. 95. art. tertio corpore, licet Adamo in statu innocentia, pœnitentiæ habitum concedat, sicut alibi concedit innocentibus, Angelis tamen negat. Qui verò hanc in iis inflexibilitatem negant, virtutem pœnitentiæ concedunt, licet fortè probabilitate non careat, etiam positâ inflexibilitate illâ, potuisse in iis esse habitum pœnitentiæ, saltem in ordine ad actus secundarios.

IX. *Alius modus probandi manere in Beatis, & aliis quibusdâ ex supra positâ, habitum Pœnitentia.*

Alio modo probant aliqui in Beatis & aliis ple-
risque ex supra positâ manere habitum pœnitentiæ; ad hoc enim, inquirunt, ut habitus aliquis infit alicui subiecto, spectare debemus, non quid per accidens aut ratione alicujus circumstantiæ, sed quid per se facere in illo subiecto possit, & si per se loquendo, & spectatâ naturâ illius subiecti possit operari, sufficit inquirunt, ut in eo ponatur. Sic cæco & muto baptizato non minus infunduntur habitus infusi ad coercenda vitia oculorum & linguæ, quàm in aliis baptizatis, quia per se loquendo, spectatâ naturâ subiecti, seu hominis, possunt illi habitus operari, & habent suum finem. Sic etiam in Beatissimâ Virgine in viâ, & Sanctis in cælo semper fuit habitus Charitatis, per quem quantum ad naturam subiecti poterant elicere actum contritionis ex motivo amoris Dei super omnia, licet per accidens non possent, quia vel non omnino peccarunt, quod certum est de Virgine, vel saltem nunc non sunt in statu doloris capace, de quo postea.

X. *Pœnitentia non est virtus Theologica.*

Quæres: Utrum Pœnitentia sit virtus Theologica? Respondetur negativè: Ratio est, quia ut aliqua virtus sit Theologica, habere debet Deum, vel pro motivo, seu objecto formali, vel pro objecto quod, & materiali, neutrum autem competit Pœnitentiæ; motivum enim formale ipsius, vel est honestas, quæ relucet in servando jus Dei illatum, vel illud læsum reparando, vel aliud hujusmodi secundum diversas hac de re opiniones: objectum ejus autem materiale est, vel ipsa non læso juris divini, vel illius jam læsi reparatio.

XI. *Objic. Habes Deum pro objecto, seu sine Cui.*

Dices: Saltem habet Deum pro objecto cui; vult enim satisfacere Deo, sicut Charitas vult Deo bona creata tanquam fini cui. Contra: Ergo obedientia per quam homo vult obedire Deo, & religio qua vult colere Deum, erunt virtutes Theologicae. Respondetur itaque, solum objectum cui non sufficere ut aliqua virtus censetur Theologica, sed ulterius requiritur, ut vel Deus sit objectum quod, vel ut sit motivum formale propter quod, seu ex cujus complacentiâ aliquid expetitur, ut contingit in Charitate; ita enim Charitas vult bona creata Deo tanquam objecto cui, ut ipsa bonitas divina sit motivum formale illius actus, per quem scilicet etiam amat Deum.

XII. *Probatur ulterius Pœnitentiam non habere Deum pro*

Jam verò Pœnitentia nec habet Deum pro objecto materiali nec formali, ita ut ex complacentiâ Dei faciat quod facit, seu quia bonum est Deo, sed vult reparationem juris divini: sicut obedientia non vult Deum, sed obedire Deo,

seu honestatem illam quæ relucet in obsequendo Deo: Religio etiam non vult Deum, sed cultum Dei. Unde nec propriè dici potest Deus objectum seu finis cui pœnitentiæ; quod enim hoc modo est finis cui, est illud ex cujus complacentiâ aliquid fit, licet lato quodam modo dici possit Deus objectum seu finis cui pœnitentiæ, quia scilicet est objectum illud, cui volumus satisfacere, seu debitum deferimus, ac proinde nulla harum est virtus Theologica.

Hæc tamen intelligenda sunt de actu pœnitentiæ purè ex motivo pœnitentiæ: sicut namque est possibilis una visio albedinis aut Leonis tantum, alia nigredinis & equi tantum, tertia demum quæ simul sit visio albedinis & nigredinis, vel equi & Leonis, ita fortasse nulla est implicitantia, quo minus idem numero actus procedat ex variis motivis, sicque doleat quis de peccato, & ex motivo Charitatis & Pœnitentiæ, tunc autem actus ille habebit utramque rationem, seu formalitatem, Charitatis, in quantum est propter Deum summè per illum actum amatum; pœnitentiæ specialis virtutis, in quantum elicitur ex speciali motivo Pœnitentiæ, sed de hoc plura postea.

SECTIO TERTIA.

Quis actus propriè sit actus Pœnitentiæ.

Pœnitentiam agere ut ait S. Gregorius Homiliâ trigessimâ quartâ in Evangelia, est perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare: & Sanctus Augustinus libro de verâ & falsâ Pœnitentiâ, vel quisquis est auctor illius libri, est quadam dolentis vindicta, semper puniens quod dolet commisisse. Ex his & aliis dictis Patrum colligimus ad Pœnitentiam latè, seu integraliter sumptam multos actus concurrere. Inprimis ergo intervenit actus intellectus, quo gravitas peccati vel ex ratiohe Numinis offensi, vel pœnæ peccatoribus designatæ proponitur: deinde ex parte voluntatis varii reperuntur affectus, vel constituentes, vel concomitantes Pœnitentiam, ut odium, seu detestatio peccati secundum se, sicut odium cujusque mali est averfatio ejus secundum se, abstrahendo ab illius præsentia, & opponitur amor, qui est affectus circa bonum secundum se: deinde est dolor seu tristitia de peccato præsentè, ex quo affectu provenit subinde motus in appetitu sensitivo, & lacrymæ. Præterea est propositum vitandi peccatum de cætero, voluntas pœnam aliquam pro peccato admissio subendi, seu satisfaciendi, &c. In præsentia itaque quærimus in quo ex actibus voluntatis, nam de actu intellectus & appetitus sensitivi nulla est controversia, esto ille necessario requiratur.

Dico primò: Detestatio seu odium peccati secundum se non est de conceptu essentiali Pœnitentiæ: secundum se inquam, nam utrum detestatio aliqua seu fuga illius ut præteriti non sit, postea videbimus. Probatur: potest dari actus perfectus Pœnitentiæ, ille nimirum quem Deus in Scripturis ab hominibus requirit, quando dicit: Pœnitentiam agite, convertimini ad me, projicite à vobis omnes iniquitates vestras, &c. sine actu illo odii & detestationis peccati secundum se, ergo Probatur

Probatur antecedens: perfectus actus penitentia secundum Concilia censetur contritio vel attritio, sed hi actus haberi possunt sine detestatione peccati secundum se, ergo: Probatur minor: ut aliquis doleat de malo aliquo praesente sufficit quod apprehendat illud ut praesens; nec enim aliud requiritur ad dolorem efficiendum, quam ut ei proponatur ut praesens objectum doloriferum, sed potest illi hoc proponi immediate, & sine aliquo alio, ergo.

III. *Ex illo alio sequeretur beatorum perfectissime agere penitentiam.* Secundò probatur: Sequeretur namque beatorum propriissime agere penitentiam, cum perfectissime oderit & detestatur peccata; quod enim aliqui dicunt esse quidem actum illum detestationis proprium actum penitentia non tamen fortiri illius denominationem nisi actu sequatur dolor, non satisfacit; Patres enim actum proprium penitentia statuunt in dolore & animi afflictione; ergo detestatio praecise & in se, non est verus actus penitentia.

IV. *Ad odium mali non requiritur ut prius ratione detur amor alicujus boni.* Dico secundò contra Coninck disp. secundà, dub. sexto, num. quadragesimo nono, & alios, ad hoc ut quis odio habeat malum aliquod non est opus ut prius ratione detur affectus voluntatis ad aliquod bonum. Probatur: ad hoc enim ut potentia aliqua feratur in objectum, sufficit quod in illo inveniat motivum formale sufficiens, sed hoc fit in praesenti, ergo non est opus actu praevio circa bonum: major constat, minor probatur, ipso facto quod intellectus repraesentet voluntati malitiam in objecto, non minus invenit haec motivum sufficiens actus averfationis & fugae; quam actus amoris & prosecutionis quando proponit ei intellectus in objecto rationem boni, ergo, &c.

V. *Si quis tantum apprehendat malum sibi conjunctum, potest de eo dolere.* Confirmatur: Popamus aliquem nihil aliud apprehendere quam malum illud, quod ei tunc conjungitur, exempli gratia ignem à quo torquetur, certè non videtur dubium quin de illo dolere possit, imò plerumque quando tormenta aut cruciatus sunt vehementes, ita absorbent & rapiunt ad se totam apprehensionem ut nihil aliud cogitare possit: quod praecipue verum habet in infante in ignem verbi gratia projecto, qui tunc nullam apprehensionem habet alicujus boni, saltem praeviam, multò minus affectu ullo praevio in illud fertur, sed solum dolet de praesenti malo, quod sentit.

VI. *Amor quidem ut plurimum praecedit, & est radix aliarum passionum.* Verum quidem est, amorem ut plurimum praecedere, & esse quasi radicem aliarum passionum, hoc tamen non ita est necessarium, ut contrarium subinde non contingat, nec est ulla ratio cur si cui immediate proponatur malum, non possit illud odisse, sicut amat bonum.

VII. *Obje. Ne quis intellectus judicare aliquid esse falsum, nisi prius iudicet aliquid esse verum, ergo idem suo modo est de voluntate.* Dices primò cum P. Coninck citato: sicut se habet intellectus respectu veri & falsi, ita se habet voluntas respectu boni & mali, sed intellectus non potest cognoscere aliquid esse falsum, ut iudicare falsum esse Leonem esse lapidem, nisi prius cognoscat quid sit Leo, quid lapis; ergo nec voluntas odisse aut fugere malum, nisi prius amet bonum. Negatur tamen consequentia: ut enim voluntas feratur per modum fugae in objectum aliquod, sufficit quod in eo proponatur illi per intellectum ratio mali; tunc enim sufficiens habet motivum talis actus, nec requiritur alius praevius actus voluntatis. Intellectus verò cum veniat in cognitionem falsi per discursum, debet regulariter loquendo prius habere duos actus iudicii tanquam praemissas, ut in hoc syllogismo in Camestres: Omnis Leo est animal, nullus

lapis est animal, ergo nullus lapis est Leo; vel in Celarent: Nullum animal est lapis, omnis Leo est animal, ergo nullus Leo est lapis. Addo tamen si non habeatur per discursum non requiri ad cognoscendum Leonem non esse lapidem nisi claram apprehensionem terminorum: unde non magis requiritur iudicium praevium de verò ad cognoscendum falsum, quam actus voluntatis circa bonum, ut fugiat malum.

Dices secundò: Ideo quis odit malum, quia amat bonum oppositum. Confirmatur primò: ideo doleo de malo amici quia amicus est, ergo quia prius amatus, alioqui cur magis doleam de malis amici, quam inimici. Confirmatur secundò: non minus subordinatur odium mali amori boni, quam electio medii intentioni finis, sed electio supponit intentionem finis praeviam; ergo & odium mali supponit praevium amorem boni.

Ad objectionem negatur antecedens universaliter loquendo, sed ideo odit quis malum, quia malum seu disconveniens est, vel quia ut tale apprehenditur, nec est opus ullo alio motu voluntatis praevio. Verum est quidem hunc, ipsum actum ut plurimum esse aliquo modo amorem, nam licet ille actus respectu mali sit fuga respectu tamen personae est amor, saltem interpretativè.

Eodem modo respondetur ad confirmationem: Licet enim plerumque praecedat amor respectu amici, de cuius malis dolemus, non tamen semper est necessarium, sed sufficit quod repraesentetur homo ille ut amore dignus, & malum aliquod ad eum pertinens, ut malum illud odio habeamus; sic enim actus ille habere potest duplicem rationem, saltem interpretativè, nempe odii seu fugae respectu mali & benevolentiae respectu alterius, quem per hunc actum aliquo modo diligimus: sicut enim idem actus est amor concupiscentiae respectu finis *cujus gratia*, nempe boni concupiti, & benevolentiae, seu amicitiae respectu personae seu finis *cui*, ita idem actus odii esse potest fuga respectu mali, & complacentia respectu personae.

Ad secundam etiam confirmationem dico, omnem electionem non necessariò supponere actum praevium intentionis: nil enim vetat eundem actum esse simul electionem respectu medii, & intentionem respectu finis, potest namque aliquis, videns sibi possibile esse consequi talem finem per tale medium, eodem actu velle & finem & medium, seu finem per hoc medium. Deinde est diversa ratio, nam medium ut medium non est appetibile secundum se, sed solum propter finem, at verò malum non minus videtur esse posse instar finis respectu actus fugae, quam bonum respectu actus prosecutionis.

Dico tertio: Proprie dicitur dolor de malo aliquo, non est stricta detestatio illius. Probatur: Si enim in propria acceptione sumantur haec voces, dolor est de malo ut aliquo modo praesente, & conjuncto, detestatio verò est fuga ejusdem mali, vel ut imminetis seu futuri, vel ut praeteriti, modo statim explicando

VIII. *Obje. Ideo odit quis malum, quia amat bonum oppositum.*

IX. *Resp. Ideo ut plurimum odisse aliquem malum, quia malum est.*

X. *Ut quis doleat de malo amici quia amicus est, non semper praevie requiritur amor ejusdem amici.*

XI. *Omnis etiam electio non supponit necessarium praevium intentionem.*

XII. *Dolor proprie dicitur de malo aliquo, non est stricta illius detestatio.*